

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 33/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet och lag om ändring av 12 kap. 10 § och 14 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 november 2013 regeringens proposition med förslag till lag om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet och lag om ändring av 12 kap. 10 § och 14 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (RP 174/2013 rd) till ekonomiskutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Mikko Ojala och industriråd Heikki Vesa, arbets- och näringsministeriet
- överinspektör Juuso Kalliokoski, jord- och skogsbruksministeriet
- Europaparlamentsledamot Tarja Cronberg
- forskningschef Mika Maliranta, Näringslivets Forskningsinstitut ETLA
- direktör Ari Grönroos, Tekes — utvecklingscentralen för teknologi och innovationer
- direktör Satu Mäkelä, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Sydöstra Finland
- enhetschef Pauli Berg, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Österbotten

- forskare Satu Aaltonen, Turun yliopisto / TSE Entre
- näringsdirektör Janne Seurujärvi, Elinkeinot & kehitys Nordica
- stadsdirektör Jarkko Malmberg, Sastamala stad
- utvecklingschef Jarkko Huovinen, Finlands Kommunförbund
- verkställande direktör Aki Keskinen, Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy
- verkställande direktör Ari Piesala, Kehittämissyhtiö Karstulanseutu Oy
- expert Vesa Vuorenkoski, Akava ry
- näringspolitisk sakkunnig Pia Björkbacka, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- näringschef Antti Aarnio, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- Finnvera Abp
- Finlands näringsliv rf
- Livsmedelsindustriförbundet rf
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter (MTK)
- Företagarna i Finland
- Finpro rf
- Centralhandelskammaren.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet. Genom den föreslagna lagen upphävs en författning med samma namn som har varit i kraft sedan 2007.

Den nya lagen syftar till att förenkla och effektivisera systemet med understöd avsedda för att utveckla företagsverksamheten samt att höja systemets effekter. Lagförslaget har till de centrala delarna samband med att Europeiska unionens strukturfondsperiod 2014—2020 börjar vid ingången av 2014. Fast bestämmelserna föreslås bli ändrade till många delar, ska huvudlinjerna för lagstiftningen kvarstå på nuvarande sätt.

Understödssystemet ska i framtiden utgöras av två understödsformer, dvs. understöd för utvecklande av företag och understöd för utvecklande av företagens verksamhetsmiljö. Med understöden enligt den föreslagna lagen ska den ekonomiska tillväxten, sysselsättningen, företagets konkurrenskraft samt andra näringspolitiska mål främjas. Avsikten är att de nämnda målen ska nås genom att understöd beviljas speciellt för startande av, tillväxt i och utvecklande av små och medelstora företag. Vid beviljandet av understöd ska målen för Europeiska unionens och den nationella region- och strukturpolitiken samt konkurrensaspekter beaktas.

I understödssystemet ska göras klarare bland annat genom att nuvarande understödsprogram kombineras och avslutas. Av de nuvarande understöden för utvecklande av företag ska man slopa understödet för beredning av forsknings- och utvecklingsåtgärder samt understödet för investeringar som görs av en bybutik som separata understödsformer. Avsikten med ändringen är att förenkla understödssystemet samt att skapa mer helhetsbetonade och mer omfattande pro-

jekt som utvecklar företagets verksamhet på ett mångsidigare sätt. Med avvikelse från nuvarande tillämpningspraxis för lagen ska det vara möjligt att bevilja understöd för utvecklande av företagens verksamhetsmiljö även för infrastrukturprojekt som direkt främjar företagsverksamheten i små och medelstora företag.

I förslaget ingår också bestämmelser om återbetalning och återkrav av understöd, vilka är tydligare än de nuvarande bestämmelserna.

Understödsprogrammen enligt den föreslagna lagen ska användas för genomförandet av Europeiska unionens strukturfondsprogram under den programperiod som inleds vid ingången av 2014. Dessutom kan understödsprogrammen användas för understöd som helt finansieras nationellt.

I propositionen föreslås det att också lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice ska ändras, så att investeringsstöd i sysselsättningsfrämjande syfte och understöd enligt sysselsättningsarbetsprogrammet inte längre kan beviljas statens byggande verksamhetsenheter med stöd av lagen. Avsikten är att investeringsunderstöd i sysselsättningsfrämjande syfte delvis ska ersättas med understöd för utvecklande av företagens verksamhetsmiljö.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2014 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2014. Lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet ska vara tidsbegränsad och ska vara i kraft under hela programperioden 2014—2020 för Europeiska unionens strukturfonder. Beslut om beviljande av understöd kan dock fattas även därefter till utgången av 2021.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Ekonomiutskottet tillstyrker lagförslagen utan

ändringar.

Syftena med propositionen, dvs. att förenkla och effektivisera systemet med företagsunderstöd

samt att höja systemets effekter, ska nås genom att koncentrerar understöden till större helheter som organiseras under två huvudsakliga understödsformer, genom att klarare än tidigare rikta understöden till projekt som främjar företagsverksamheten i små och medelstora företag och genom att utveckla administreringen av understöden. Liksom de sakkunniga som hörts menar utskottet att såväl syftena med propositionen som metoderna för att uppnå dem kan understödjas.

Regeringen föreslår att de två understödsformerna i framtiden ska vara understöd för utvecklande av företag och understöd för utvecklande av företagens verksamhetsmiljö. Deras användningsområde ska i huvudsak motsvara det nuvarande understödssystemets. De största ändringarna har att göra med inriktningen av stöden. Avsikten är att klarare än tidigare rikta de allt knappare resurser till mer riskfyllda projekt i små och medelstora företag med god tillväxtpotential. Understöd för utvecklande av företag kan bara beviljas företag. Understöd för utvecklande av företagens verksamhetsmiljö ska dock också i fortsättningen kunna beviljas såväl offentliga som privata organisationer. Tillämpningsområdet för understöd för verksamhetsmiljön ska enligt förslaget utvidgas så att stöd också kan beviljas för infrastrukturprojekt som främjar verksamheten i ett litet eller medelstort företag.

Utskottet ser det som motiverat att förenkla stödssystemet. De större stödhelheterna är till större nytta för företagens projekt och minskar den administrativa bördan, i och med att ett enskilt projekt inte längre kräver ansökan om stöd genom flera olika bidragsformer. Meningen är också att underlätta tillståndsförvaltningen med hjälp av en elektronisk tillståndprocess och genom att införa förenklade kostnadsmodeller.

Liksom i dag föreskrivs om systemets grundstrukturer på lagnivå, medan detaljerna i stödssystemet fastställs genom förordning av statsrådet. Innehållet i förordningen kommer också att påverkas av EU-regelverk som delvis ännu är under arbete (bl.a. de minimis-förordningen och gruppundantagsförordningen). Utskottet påpe-

kar att den övergripande strukturen för och det faktiska innehållet i stödssystemet i den gällande lagstiftningen i hög grad har utformats genom förordning. Riksdagen har i huvudsak kunnat påverka inriktningen av understöden genom anslagsbesluten i samband med budgetpropositionen.

Utskottet konstaterar att de föreslagna ändringarna är relativt små jämfört med gällande lag. Reformens omfattning torde framstå klarare först i den förordning som statsrådet ger med stöd av lagen. Den föreslagna regleringen ger därför i likhet med gällande lag den tillämplande myndigheten en relativt vid prövningsrätt, medan riksdagen i samband med den årliga budgetbehandlingen tar ställning till hur anslagen ska riktas. Det är viktigt att tolkningspraxis inte varierar i olika delar av landet och att företagen därigenom inte försätts i en ojämlig ställning på grund av sin hemort. Utskottet understryker behovet av att förutsättningarna för beviljande av stöd fastställs detaljerat i en förordning som ges med stöd av lagen och att NTM-centralerna vid behov ges anvisningar om bevillningsgrunderna för att säkerställa en enhetlig praxis.

Utskottet vill i det följande uppmärksamma en del enskilda frågor som dykt upp under behandlingen.

Byggande av verksamhetslokaler. Det har med stöd av gällande lag varit möjligt att stödja kommunägda företags byggande av lokaler. Denna möjlighet begränsas genom lagförslag 1 på så sätt att understöd inte längre kan beviljas en kommun. Däremot är det även i fortsättningen möjligt att bevilja understöd för utvecklande av företag för byggande av lokaler till fastighetsbolag som helt eller delvis ägs av kommuner. Denna begränsning följer den i lagen tillämpade principen att ett stöd är mest effektivt om det ges direkt till företaget. Vid bedömningen av om ett kommunalt fastighetsbolag har rätt till stöd tillämpas samma kriterier som för andra företag. Eftersom denna typ av fastighetsbolag oftast uppfyller kriterierna för stora företag och eftersom endast små och medelstora företag i princip kan få utvecklingsstöd, innebär de nya bestäm-

melserna i praktiken att en del projekt inte kan beviljas stöd. I propositionen föreslås dock ett viktigt undantag (9 § i lagförslag 1), som har sin motsvarighet i den gällande lagen (10 § 1 punkten). Enligt bestämmelsen kan stora företag beviljas utvecklingsstöd i fråga om investeringar som genomförs inom stödområde I eller II i enlighet med strukturfondslagstiftningen.

Utskottet menar att regleringen är motiverad med hänsyn till att kommunernas lokalbyggnadsprojekt har minskat avsevärt och att förslaget gör det möjligt att också i fortsättningen stödja dessa projekt i de områden som är mest problematiska ur ett företagsperspektiv.

Lönesubvention. Regeringen föreslår att dagens lönesubvention slopas, men enskilda projekt kan också i fortsättningen få understöd för lönekostnader. Bidraget för att anställa en första arbetstagare har redan slopats. Att ersättningarna för lönekostnader begränsas på det föreslagna sättet är i och för sig motiverat och med tanke på stödsystemets inriktning på projektverksamhet också lämpligt. Vid sakkunnigutfrågningarna har det dock framkommit att företagen ofta har mycket små möjligheter att anställa en första arbetstagare utan statligt stöd. Utskottet menar därför att det bör utredas om det går att fortsätta bevilja stöd för denna typ av verksamhet som är direkt sysselsättande. Stödformerna kan eventuellt uppdateras och de erfarenheter som redan inhämtats genom försöken måste beaktas.

Utbetalning av förskott. Liksom tidigare betalas understödet i regel retroaktivt. I lagförslaget (17 §) ges dock en möjlighet till utbetalning av förskott, om det är motiverat med tanke på an-

vändningen av understödet och ändamålsenligt med tanke på tillsynen över användningen.

Denna möjlighet är mycket välkommen särskilt när det gäller projekt som anknyter till immateriella investeringar. På grund av bristen på säkerheter är det ofta svårare för denna typ av projekt att få finansiering på den öppna marknaden. Men projekten har ofta klarat sig ytterst väl tack vare det offentliga stödet. Det är viktigt att saken uppmärksammas i den förordning som statsrådet ger.

Administration. Utgallringen av olika understödsbenämningar kan leda till att antalet ansökningar ökar. Det ökar NTM-centralernas arbetsbörda samtidigt som anslagen för understöd minskar. Regeringen måste redan på förhand organisera informationen och anvisningarna så att det inte i onödan lämnas in ansökningar som de facto inte kan beviljas. God information är av högsta vikt också därför att en del av de nuvarande understöden (t.ex. bybutiksstödet och understödet för beredning av forsknings- och utvecklingsåtgärder) slopas som självständiga understöd, men den verksamhet som dessa stöd gäller kan också i fortsättningen beviljas understöd.

Utskottet välkomnar att ansökningsprocessen i ökande grad sköts på elektronisk väg, men det har under utfrågningsprocessen klart framgått att särskilt småföretagen också behöver personlig handledning. Det bör beaktas när verksamheten organiseras.

Utskottets förslag till beslut

Ekonomiutskottet anför

godkänner lagförslagen utan ändringar.

Helsingfors den 29 november 2013

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Marjo Matikainen-Kallström /saml
medl. Harri Jaskari /saml
Antti Kaikkonen /cent
Johanna Karimäki /gröna (delvis)
Pia Kauma /saml
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Jukka Kärnä /sd

Eero Lehti /saml
Martti Mölsä /saf
Sirpa Paatero /sd
Arto Pirttilahti /cent
Kaj Turunen /saf
ers. Jukka Kopra /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.

RESERVATION

Motivering

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet samtidigt som den lag som varit i kraft sedan 20007 upphävs. Syftet med lagreformen är att förenkla och effektivisera understödssystemet. Avsikten är att det efter reformen ska finnas två understödsformer, dvs. understöd för utvecklande av företag respektive understöd för utvecklande av företagens verksamhetsmiljö.

Understödssystemet ska förenklas genom att understödsprogram läggs ned eller slås samman. Av dagens understödsformer försvinner understödet för beredning av forsknings- och utvecklingsåtgärder, understödet för investeringar i en bybutik, de sysselsättningsfrämjande investeringsstöden och lönesubventionen för ensamföretagares första anställda. I områden som hör till programmen för regionutveckling slopas i praktiken stödet till kommuner för byggande av lokaler avsedda för små och medelstora företag.

Det är positivt att man genom propositionen försöker göra ansökningsprocesserna enklare och digitala och minska företagens administrativa bördor. Det är välkommet att stödverksamhet fokuserar kraftigt på små och medelstora företag. Å andra sidan strider den i propositionen föreslagna utgallringen av stöd mot det som anges som mål för lagen, dvs. att stödja tillväxten i små och medelstora företag.

Centern accepterar inte regeringens linje, som innebär att stöd och bidrag till smf-sektorn slopas. I förarbetena till lagen hänvisas ofta till att stöden snedvrider konkurrensen, och detta anges som argument för att slopa välfungerande stödformer. Det finns risk för att denna sektor inte längre kommer att få direkta stöd, eftersom anslagen skärs ned. De nya, centraliserade bestämmelserna innebär att stöden riktas till nya objekt.

I beredningen hänvisas också till att efterfrågan på stöd och antalet projekt har sjunkit under de senaste åren och att behovet av stöd således

har minskat. Regeringen har då inte velat ta hänsyn till den nedåtgående konjunkturen efter 2008. Företagens totala investeringar och satsningar upp utveckling har legat på en lägre nivå än under tidigare år.

Centern menar att kommunerna, i enlighet med den gällande lagen och förordningen, också i fortsättningen ska få ta emot investeringsstöd som är avsedda för företagsverksamhet. Utanför tillväxtcentra är det kommunerna och samkommunerna som står för merparten av de lokaler som företagen hyr. Lagförslaget försvagar företagens möjligheter att etablera sig och växa i områdena utanför tillväxtcentra, där kommunernas utbud av hyreslokaler spelar en central roll för de små och medelstora företagen. Den här uppfattningen får också stöd av Kommunförbundet i dess yttrande.

Det är sant att det bara finns 350 bybutiker kvar och att antalet minskar år för år. Lokalt är bybutiken dock mycket viktig och det nästan enda servicecentret för såväl lokalbefolkningen som turister och sommarboende. Ett investeringsstöd till en liten bybutik har en större effekt på trivselen och vardagstryggheten i glesbygden än stödets belopp ger vid handen. Centern menar att stödet måste tas in i den nya lagen och fortsätta som enligt gällande lag och förordning. I sitt yttrande stöder europaparlamentariker Tarja Cronberg en förlängning av stödet till bybutiker och konstaterar att en levande glesbygd är en av Finlands styrkor också i framtiden. Också EU är berett att stödja detta.

Tröskeln till att bli arbetsgivare är hög för en ensamföretagare, även om företaget expanderar och den ökande arbetsbördan skulle förutsätta det. Centern anser att lönesubventionen för den första anställda måste få fortsätta. Möjligheten till det måste skrivas in i den nya lagen och den nya förordningen.

I dagens ekonomisk läge behöver vi nya, innovativa företag och de jobb dessa genererar. Tröskeln till att utveckla ny verksamhet måste

vara låg. Centern vill därför att företagsstödet för beredning av forsknings- och utvecklingsåtgärder behålls i den nya lagen.

De ändringar som görs i lagen är i sig inte särskilt stora, men i praktiken kommer statsrådet att genom förordning starkt styra stödformerna och hur de fungerar. Det ger den tillämpande myndigheten prövningsrätt, medan riksdagen bara tar ställning genom de årliga anslagen.

Förslaget

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslag 2 enligt betänkandet,

*att riksdagen godkänner lagförslag 1 enligt betänkandet men 6 § med ändringar (**Reservationens ändringsförslag**) och*

*att riksdagen godkänner tre uttalanden (**Reservationens förslag till uttalanden 1—3**).*

Reservationens ändringsförslag

6 §

Mottagare av understöd

(1 mom. som i EkUB)

Helsingfors den 29 november 2013

Arto Pirttilahti /cent
Antti Kaikkonen /cent

Understöd för utvecklande av företag får i stödområde I och stödområde II enligt lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten (/2013) även beviljas en kommun eller ett fastighetsbolag där kommunen är ägare för investeringar där det byggs lokaler avsedda för små och medelstora företag. (Nytt)

(3 och 4 mom. som 2 och 3 mom. i EkUB)

Reservationens förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att det genom förordning föreskrivs om företagens rätt till understöd för beredning av forsknings- och utvecklingsåtgärder.*
2. *Riksdagen förutsätter att det genom förordning föreskrivs om understödet för investeringar som görs av en bybutik.*
3. *Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en lag om stöd för löneutgifterna för den första arbetstagaren på det sätt som avses i lagmotion LM 62/2012 rd.*